

افغان سخنی له راتلونکو رای ورکولو خخه بې برخې دی

Fareedullah Zahir :Author

محافظه کاره دودونه همدا معنى ورکوي چې حتی زياتره سخنی تذکري لا نه لري.

د افغانستان به سوبيل ختيئ خوست ولايت کي چارواکي او مدنۍ فعالان خبرداري ورکوي چې د را روانو پارلماني او د ولسوالۍ د شورا د تاکنو لپاره ړبر کم شمېر سخو خپل نومونه ثبت کړي دي.

په خوست ولايت کي د تاکنو دڅيلواک کمبسیون مشر، عبدالرحمن محبت وايي چې په راتلونکو ټولناکنو کي د ګډون لپاره له ۱۳۰۰۰ په شوېو وګرو خخه یوازې ۲۳۰۰۰ بې سخنی دي.

د محبت به وينا چې به ۲۰۱۴ کال د ولسمېرۍ به تاکنو کي د خوست ۴۰۰۰ وګرو رايه کارولي وه چې له هغې ډلي خخه ۱۲۰۰۰ بې سخنیه راي ورکوونکي وي.

نوموري خبرداري ورکړي چې په روان کال کي د خلکو دا کم شمېر نوم ليکنه دا معنى ورکوي چې کېدای شي پايلې بې هم هومره د اعتبار ورنه وي سره له دې چې سيمه ايز خلک لا اوس د همدي پروسې پر رونتیا باندي بې باوره دي.

د خوست سيمه ايز چارواکي هم په دې برخه کي د سخو د کم شمېر ګډون له کبله اندېښمن دي.

خوست والي، حکم خان حبېي ووبل، چې د روغتیا نېړيوال سازمان (WHO) د ۲۰۱۸ کال د اپريل په مياشت کي د دي ولايت په ۱۱۰۰ کلیو کې د اکسیناسیون سروی تر سره کړه، چې دا تر ټولو لوړمند او دقیقه د سيمه ايزو خلکو سروې ده. د روغتیا نېړيوال سازمان د خوست د وګرو شمېر شاوخوا ۱.۵ میلیونه وګري اټکل کړي، په داسې حال کې چې دا لا معلومه نه ده چې خومره به بې د راي ورکولو د قانوني سن نه لاندي وي.

نوموري وايي: «تر سروې وراندي، مور د خوست د وګرو په اړه دقیق معلومات نه درلودل. چې په دې سروې سره مور ته جوته شوه چې زياتره سخنی تذکري هم نه لري، کوم چې اوس د راي ورکولو لپاره یو اساسی شرط بلل کېږي.»

د والي په وينا د بربېښنايی تذکرو د وېش نه وراندي باید لوړۍ تذکري پر خلکو ووېشل شي او مرکزي حکومت باید د دي امر د پوره کېدو لپاره له خپلو ټولو امکاناتو خخه کار واخلي.

د حبېي په وينا، «که چيرته حکومت به خوست کي سخو ته د تذکرو د وېش په برخه کې پاتې راشي، نو د دي ولايت د وګرو نيمائي برخه به په راتلونکو ټولناکنو کې له ګډون خخه بې برخې شي.»

د خوست یو شمېر اوسيدونکو ووبل چې محافظه کاره دودونه هم د دي سبب ګرځيدلي تر خو سخنی تذکري وانځلي.

د علی شير ولسوالۍ د فقیران د کلې اوسيدونکي ۳۰ کلن بنوونکي، نيم خاکسار بيا وايي چې په دې کلې کې شاوخوا ۷۰ کورنۍ اوسي.

د هغه په وينا، د کلې نارينه یوازې په هغه صورت کي د خپلو کورنيو د سخنیه وو لپاره تذکره اخلي، کله چې هغوي له هبود خخه بهر سفر کوي.

نوموري ووبل: «زمور په کلې کې، د کورنۍ نارينه هېڅکله د خپل کور سخنیه وو ته اجازه نه ورکوي تر خو تذکره واخلي.»

د دي ولايت د باک ولسوالۍ د پهلوان خپل د کلې یو قومي مشر ۵۱ کلن رحيم گل وايي چې د سيمې سخنی یوازې په هغه صورت کي چې سعودي عربستان ته د حج او یا هم پاکستان او هند ته د درمنې لپاره ئې بيا نو دیاسیورې د تر لاسه کولو په خاطر تذکره تر لاسه کوي.

نوموري وايي: «پېښتنو ته دا ننګ ده چې د خپلو سخو لپاره تذکره تر لاسه کړي. او زمور د کلې په ۱۵۰ کورنيو کې هېڅ یوې کورنۍ تر اوسي پورې تذکره نه ده تر لاسه کړي..»

د خوست د ولايتي شورا غړي، نعمت بي بي عمرې ووبل دا چې سخنې او نجونې په عادي توګه زده کرو ته له لاسرسې لرلو خخه بې برخې شوي دي، نو ئکه هغوي د خپلو حقوقونو په اړه بې خبرې دي او یا هم د تذکرو د تر لاسه کولو په اهمیت نه پوهېږي. چې په دې برخه کې ډېرې کمې سخنې پوهاوی لري.

نوموري وايي: «په پوره دا سره ويلاي شم چې له هرو ۱۰۰ سخو خخه ۹۵ سلنې تذکره نه لري.»

يو له همدي سخو خخه ۲۶ کلنې زهرا ده چې د خوست بنار د قصر په سيمه کې ژوند کوي.

که خه هم نوموري د ۲۰۱۴ کال په تاکنو کې راي ورکړي، چې هغه مهال د راي ورکولو لپاره تذکره لرل کوم شرط نه و او اوس هم چې نوموري لیک او لوست نشي کولای نو پلان هم نه لري چې په راتلونکي تلي میاشتني کې په تاکنو کې ګډون ولري.

زهرا وايي: «زه نه پوهېرم چې تذکره خه شې ده او خرنګه بې ما ته ګټه رسېرې.»

Location : افغانستان

Elections : Topic
Women

Source URL: <https://iwpr.net/ps/global-voices/%D8%A7%D9%81%D8%BA%D8%A7%D9%86-%DA%9A%DA%81%DB%90-%D9%84%D9%87-%D8%B1%D8%A7%D8%AA%D9%84%D9%88%D9%86%DA%A9%D9%88-%D8%B1%D8%A7%DB%8C-%D9%88%D8%B1%DA%A9%D9%88%D9%84%D9%88-%DA%85%D8%AE%D9%87-%D8%A8%DB%90-%D8%A8%D8%B1%D8%AE%DB%90>